

El gerro d'aigua

(ALDC, II, 347. El gerro d'aigua)

L'enunciat es refereix a un 'recipient portàtil de cristall o terrissa, generalment amb una ansa i un broc, per a posar-hi aigua i servir-la'. Els significants genuïns més estesos són: *gerro*, masculinització de *gerra* 21, 88, 189 (*angerra* 33), d'àrea semblant a la de *gerro de flors* (veg. mapa 218), que ocupa la major part del Principat; i *pitxer* (*pitxeret* 80; var. *pitxera* 141, 142, 144-147, 149, 156, 178, 185), congènere de l'it. *bicchiere*, pres del fr. ant. i dial. *pichier*, d'origen obscur, estès per tot el val. i bal., amb la var. afí *pitxell* (i els femenins *pitxella* 89, 115, 124; *pitxelleta* 125), de diverses poblacions nord-occidentals ponentines. Alguns forasterismes coïnciden una certa extensió: el ross. *carrafa* (*garrafa* 6, 11, 14) és un manlleu al fr. *carafe* 'botella de base ampla', com també *cafetiera* 1, 8, 9, 11 (← fr. *cafetière*), que ha eixamplat el seu sentit originari; [χ]arra (var. [χ]arro

187, 188, 190) ja denota el seu tribut al cast. per la velar /χ/ aliena al cat. i que té una àrea semblant a la de *gerro de flors* (veg. mapa 218).

Entre els mots d'àrea més local notem els arabismes *sitra* 23, 32 (var. *setra* 133, 140, 143) "per a anar a cercar vi de la bóta" i *cadaf* 70, 72, 84 "per a treure aigua de les gerres"; l'anglicisme del men. *moc* 72 (← angl. *bock*); l'alg. *vas* 85 sembla una adaptació de l'it. *vaso*; les metonímies *broc* 1, 7, *brocal* 85; i els aproximatius *canterellet* 125, *canterica* 102, *ampolla* 29, *pot* 7, 71, 112 i *canet d'aigua* 61, aquest potser dim. del der. del llat. *CANNUM 'conducció d'aigua'. *Gerro*, *pitxell*, *pitxella* són normatius des del DG₁ (1932); *pitxer*, des del DIEC₁ (1995).

